

Пуковник Мајкл Бел

УСАГЛАШАВАЊЕ
РАЗЛИКА

Током своје војничке каријере пуковник Копнене војске САД Мајкл Бел, виши војни сарадник на Институту за Националне стратешке студије при Универзитету за националну одбрану у Вашингтону, налазио се на разним командним и штабним позицијама у континенталном делу САД и у Југоисточној Азији. Као инструктор и доцент историје, био је члан наставничког тела на Војној академији САД, а учествовао је и у писању *Националне војне стратегије САД за 2004.* и *Националне стратегије одбране за 2005. годину.* Пуковник Бел је био шеф акционог тима Здруженог штаба за пројекат "Posle Goldwater-Nichols" и водећи писац *Националног војног стратешког плана за рат против тероризма из 2005. године.* Такође, био је члан Кувајтског тима за стратешки преглед и предводио је тим аутора који су саставили *Стратегију националне безбедности и одбране Кувајта*, те *Националну војну стратегију Кувајтских оружаних снага.*

Које су то претпоставке од суштинске важности за делотворно планирање?

– Полази се од претпоставки о томе каква ће будућност да буде, каква ће бити однос ваше земље са другим земљама, затим, колики ниво подршке домаће јавности имате али и који је ниво финансирања. Постоје и претпоставке о томе колико ће само планирање да буде делотворно. Поред тога, треба узети у обзир и претпоставке попут оних о којима ми у САД посебно водимо рачуна, а то је колико би урагана могло да се догоди или са којим нивоом природних катастрофа би могли да се суочимо. То не значи да прижељкујемо природне непогоде, али морамо да их узмемо у обзир, на неки начин "испланирамо", и ако се догоде да будемо спремни да ефикасно реагујемо. Такође, пошто се околности мењају, поменуте претпоставке треба да буду ажуриране и ревидиране.

Кључна ствар је да би без тих претпоставки било тешко одредити које врсте планова су нам неопходне, а из њих касније произилазе и конкретне активности.

Колико тренутне околности могу да мењају стратегију?

– Планирање се мења и развија исто као и околности. Стратегије које се планирају требало би да буду дугорочније, али то зависи од многих околности. На пример, усред Другог светског рата, стратегије су се правиле краткорочно због различитих односа снага и операција које су се одвијале у то време. У миру, оне могу да потрају много дуже због тога што планирањем настојимо да предвидимо могућа дешавања на разним пољима и, уколико се догоде, како да реагујемо на њих.

У том смислу, не постоји јединствена формула за прављење стратегије и оне се веома разликују од земље до земље у зависности од околности у којој се праве, периода. На њу много утичу и влада, улога коју војска има у држави, однос са суседима и тако даље.

Током предавања говорили сте о ризицима. Који су то најчешћи ризици који се јављају приликом стратешких избора?

– Ризик се ствара неравнотежом између циљева и одабраних начина али и потребних средстава да би се они постигли. Један од ризика јесте да се пође од потпуно погрешних претпоставки, рецимо, можда претпостављате да је једна земља мирољубива према вашој или да постоји одређени извор и ниво финансирања за одређене снаге. Следеће је када ваши циљеви нису у равнотежи са средствима које имате на располагању за достизање тих циљева. У том случају задатак стратега јесте да реши разлике између онога што треба и што желимо да урадимо са оним што имамо да бисмо то постигли.

Уопштено говорећи, ситуација се мења у зависности од онога што желите да постигнете. Усклађивање ризика укључује стратешке изборе да прихватите ризик или преобликујете стратегију. Ово друго можете да учините мењајући циљеве тако што ћете их модификовати, можете трансформисати средства тако што ћете смањити губитке и остварити већу ефикасност, мобилисати више средстава или створити савезнике и можете променити стратегију како бисте постигли циљеве различитим начинима. ■

ОСНОВНА
СИСТЕМА

Ради што успешнијег спровођења процеса реформе система одбране и остваривања пројектованих циљева, а у оквиру сарадње са колегама из Сједињених Америчких Држава, у Београду је одржан тродневни семинар "Развој смерница за планирање одбране"

Како је у уводном излагању рекао пуковник др Митар Ковач, начелник Управе за стратешко планирање Министарства одбране, од када постоје одбрана и војска намеће се и потреба да се управља тако сложеним и важним системом. Иако су се мењали и обогаћивали извори, знања и искуства, никада није престала потреба да се развијају сви садржаји и подручја делатности стратешког планирања.

"У државама које имају развијене институције и систем одбране, стратешко планирање сматра се основном функцијом система јер без ефикасног планирања није замислив развој самог система.

Поменути планирањем потребно је да се сагледају и свестрано анализирају све алтернативе структурног и функционалног уређења

ФУНКЦИЈА

система са аспекта ефикасности и ефективности. У мноштву појединости неопходно је препознати кључне тачке система, базичне проблеме и пронаћи одговоре и решења. Ефекти таквог стратегијског планирања укључују и повратну информацију, ради корекције дефинисаних решења у стратегијским документима”, рекао је пуковник Ковач.

Предавачи на семинару “Развој смерница за планирање одбране”, одржаном у Народној скупштини, били су пуковник Копнене војске САД Мајкл Бел, виши војни сарадник на Институту за Националне стратешке студије при Универзитету за националну одбрану у Вашингтону, и Кристофер Кроули, заменик директора САД Европске команде – Вашингтонске канцеларије Врховног штаба савезничких снага у Европи.

Другог дана одржавања семинара за скупштинским клупама били су и полазници генералштабног усавршавања Школе националне одбране. Тим поводом помоћник министра одбране за људске ресурсе др Зоран Јефтић је за наш лист рекао:

“Живимо у времену када се од нас тражи стандардизација процедура са земљама развијеног дела света, а како се у том контексту посматра и стратегијско планирање, овај семинар утолико више добија на значају, пошто смо ми тек почели да развијамо те моделе. Због тога је веома важно да наши експерти чују размислиња људи који су помагали земљама које су прошле период транзиције у коме се ми тренутно налазимо и који нам могу пренети њихова негативна и позитивна искуства. Имајући то у виду, а знајући да успешност сваког семинара у највећем делу зависи од слушалаца, одлучили смо да један дан семинару присуствују и слушаоци генералштабног усавршавања. Реч је о пробраним официрима којима желимо да омогућимо што већи број контаката, предавања страних експерата, студијске посете”, рекао је др Јефтић, нагласивши значај предавача на оваквим семинарима који долазе са врхунских школа. ■

Сања САВИЋ
Снимио Звонко ПЕРГЕ

Кристофер Кроули

ЗНАЧАЈ ЦИВИЛНЕ КОНТРОЛЕ

Заменик директора САД Европске команде – Вашингтонске канцеларије Врховног штаба савезничких снага у Европи, Кристофер Кроули на том месту налази се од краја 2005. године. Дипломирао је на Универзитету Вермонт и магистрирао у Школи спољне службе у Џорџтаун универзитету. Као цивил у Министарству одбране при Европској команди САД почео је да ради 1999. године да би недавно завршио Здружено професионално војно образовање на Поморском ратном колеџу.

Колики је утицај политичког момента на стратегију безбедности?

– Нема двојбе о томе да у демократским друштвима политички момент увек постоји самим тим што изабрани цивилни лидери имају овлашћење да утврде план рада за оно што сачињава националну безбедност. Америчко искуство показује да су са цивилном контролом војске политичка разматрања увек присутна. Та пракса отпочела је још са генералом Вашингтоном који је тражио подршку Континенталног конгреса како би обезбедио цивилну контролу и политичку подршку за своје акције.

Не могу а да овде и сам не нагласим значај конгресне подршке, у контексту Сједињених Америчких Држава, за све оно што војска ради. Канцеларија за коју родим специјализовала се у остваривању веза између моје војне организације, САД Европске команде и Конгреса САД и ми доста времена проводимо у Конгресу објашњавајући шта родимо настојећи да одржимо подршку са политичког нивоа одређеним војним активностима. Због тога цивилно-војна интеракција на практичном нивоу мора да буде континуирана и снажна.

Добар део вашег предавања односио се на Закон Голдвотер–Николс. Реците нам нешто више о њему, у чему је његова вредност?

– Закон Голдвотер–Николс представља можда најважнији покушај реформе после Другог светског рата са далекосежним резултатима. Њиме су ојачане улога министра одбране и одговорност односно надлежности начелника Здруженог генералштаба, као главног војног саветника министра и саветника председника. Такође, тим законом дата је већа одговорност борбеним командантима за остварење мисија али и већа пажња формулацији стратегије и планирању за случај ванредних ситуација. Без сумње, то је био кључни момент у ери после Другог светског рата. Али, како с временом све реформе треба да се настављају, већ неколико година дискутује се о томе који ће бити следећи корак на том путу.

Ка чему тај корак води?

– Дискусија у невладиној сектору разматра шта после Голдвотер–Николс закона. Постоји један извештај од пре неколико година у коме се истиче да крајњи успех операције (Ирак и Авганистан су употребљени као примери) захтева ефектне постконфликтне операције стабилности и у њему је истакнуто да је реформа одбране више од питања одбране, јер њен крајњи успех често зависи од интеграције Министарства одбране са владиним агенцијама, коалиционим партнерима. Протеклих неколико година могли смо да видимо да је то свакако једна од најважнијих ставки, не само за добијање ратова већ и обезбеђење мира. ■